

HOE DE VLAMING AAN HET GELOOF VASTHIELD.

HOOFDSTUK III.

VROUW MULER EN HARE FAMILIE.

Hoe vergevorderd het uur ook was, toch stak Lijsken de nauwe straat over, geen halfdozijn voetstappen was deze breed, naar hare vriendin de overbuurvrouw. De vriendschap tusschen deze beiden bestond niet alleen in het kantmaken, zij had veel meer geleerd in dit nederige huis. „Wij gaan morgen naar de prediking in het open veld.” Dit was de boodschap, die zij overbragt.

De weduwe was eene bleeke vrouw met een ernstig voorkomen, met sneeuwwit haar, en toch niet oud genoeg voor dit sieraad des ouderdoms; maar er was iets bijzonder kalms en rustigs in hare wezenstrekken. „Ik ben juist bezig eten klaar te maken voor den dag van morgen,” zeide zij, „het jonge volkje kan niet vasten. Ik haal worst en maak de boterhammen gereed.”

„En ik heb daaraan nog niet eens gedacht,” riep Lijsken. „Baas Arnoldzoon heeft ons zooveel verteld, dat ik aan niets anders denken kon.”

„Het zal goed zijn, dat wij er heengaan,” zeide de weduwe. „Wij moeten onzen Heere Christus eeren, het koste wat het wil.” Had deze uitdrukking alleen betrekking op het geld, dat vereischt werd om zich te voeden en te kleeden, op de geldelijke opoffering aan het gaan naar de hagepreek verbonden? Lijsken wist wel beter. Het leven van deze vrouw had haar geloof bewezen even als de dood van haren echtgenoot.

Deze man, Galeijn van Muler genaamd, was schoolmeester geweest te Oudenaarden op enkele mijlen afstands van Gent. Twaalf jaren geleden in 1554 bragt de beruchte inquisiteur Titelman een bezoek aan deze stad, en het werd hem aangebragt, dat deze verdachte man „ofschoon hij geen dokter was, noch aan eene hoogeschool onderwezen,” toch zich verstoutte den Bijbel te lezen.

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING VII.

Brandt, de nederlandsche historieschrijver, zegt van hem: „De arme man verkeerde in grooten strijd. Van den eenen kant vreesde hij zeer om God en de waarheid, zoo als hij die nu geleerd had, te verloochenen; — van den anderen kant vreesde hij iets te bekennen, dat hem zelf, zijne vrouw en vijf kinderen ongelukkig maken kon. Daarom was hij er op gesteld, dat hij voor den burgerlijken regter zou veroordeeld worden. De inquisitie was eene onwettige zaak in de Nederlanden. Beiden Karel V en Filips II hadden gezworen de regten en voorregten dezer gewesten te handhaven. Maar moeder de kerk bekreunde zich volstrekt niet om zulke nietigheden. De arme schoolmeester zocht zoolang mogelijk een onderhoud met den beruchten inquisiteur te voorkomen; maar eindelijk kon hij het niet langer ontgaan.

„Wat,” zeide de goddelooze zielenbeul, „zijt gij beschaamd om voor Christus uit te komen? Gij leest immers in de H. Schrift, en staat daar niet geschreven: die Mij belijden zal voor de menschen, dien zal Ik belijden voor mijn Vader, die in de hemelen is, en die zich Mijner zal geschaamd hebben voor de menschen, Ik zal Mij zijner schamen voor mijn Vader en zijne heilige engelen.” En gebiedt St. Pieter niet: „ten allen tijde bereid te zijn om rekenschap af te leggen van de hoop, die in ons is?”

Dit woord maakte de tong van den schoolmeester los. Zijne valsche schaamte week, en de liefde voor zelfbehoud en het leven zijner vrouw en kinderen maakte plaats voor vurigen ijver in de dienst des Heeren en tot de belijdenis zijns naams. Zijne oogen naar boven slaande bad hij: „Mijn God, mijn God, help mij naar uwe beloftenis!”

Daarop zich tot den inquisiteur wendende, riep hij vol moed: „Vraag mij nu wat gij wilt, ik zal u volmondig antwoorden al wat de Geest mij te zeggen geeft en anders niet.”

Nu begon het verhoor. De inquisiteur had de elektrische draad in beweging gebragt, die elk christenhart doet schokken. De schoolmeester antwoordde met ernst en vuur.

„Hebt ge uwe vrouw en kinderen niet lief?” vroeg de helse inquisiteur.

„O van ganscher harte. Juist mijne liefde voor hen heeft mij eenigen tijd doen aanzelen. Ik vertel u met waarheid, dat indien de gansche wereld tot geld gemaakt was, en dit mij werd aangeboden, ik het garne zou afwijzen om daardoor mijne vrouw en kinderen te mogen

behouden. Ook zou ik ze zoo gaarne bij mij hebben in de gevangenis."

"Het behoeft u maar één woord te kosten, en gij kunt weer even vrij met hen leven als te voren," zeide Titelman. "Herroep uwe ketterij en alles zal wél zijn."

"Dan zou ik zondigen tegen God en mijn geweten," zeide hij, kalm maar vast. "Nooit zal ik voor de geheele wereld, en ook niet voor vrouw en kinderen de waarheid verloochenen, zoolang God mij sterkt met zijne genade."

Zoo was het einde van het onderzoek. Titelman leverde den ketter over aan den wereldlijken regter, want „de kerk stortte geen bloed." Van daar de vele brandstapels. Ook voor den schoolmeester werd een paal opgerigt midden op het marktplein zijner eigene stad, en hem werd nog deze gunst bewezen, dat hij eerst werd geworgd voor hij verbrand werd.

Met zulk een verleden vóór zich is het geen wonder, dat de weduwe stil en ernstig was. Het was haar levensdoel hare kinderen zoo op te voeden, dat zij hun heldhaftigen vader waardig waren.

Het kleinste kindje had God tot zich genomen. De anderen waren allen bij haar, toen zij den volgenden dag door de straten van Gent wandelde op weg naar de Hagepreek. Was dat niet een feestdag? Hans de oudste zoon, een flinke jongen van 18 jaren, die reeds op de boekdrukkerij werkte, had zijne moeder bij de hand, zoo als wij nu elkander den arm geven. Zijn zusje Betje, de jongste, liep dicht aan moeders zijde. Klaas en Galeijn volgden, een paar flinke jongens; zij vormden de achterhoede. En waarlijk, zij waren de eenige niet. Geheel Gent scheen in beweging. Het volk stroomde naar buiten. De schildwachten zagen op hun post deze voortbewogen schare; maar zij hadden niet in last ze tegen te houden. Ook was van de andere zijde voorzorg gebruikt. Het pad naar de weide was afgezet met lansknachten, en ruiters reden op en neer om den vrijen doortogt open te houden. Het kamp was ook eenigerwijze versterkt. Aan de eene zijde werd het door een kanaal verdedigd, aan de andere zijde waren wagens neêrgezet, palen en planken aangebragt en al het mogelijke gedaan om een onverhoedschen overval te voorkomen.

Ook Hans was gewapend. Een ponjaard stak in zijn gordel.

"Dat is om u te verdedigen, moeder," zeide hij, „als er een komt om u aan te randen; maar zij zullen niet komen. De monniken zijn in hunne kloosters op dit uur."

"Lieve kind, het zwaard kan niets goeds doen voor 's Heeren rijk," was moeders antwoord. „Mijne is de wraak; Ik zal het vergelden, zegt de Heere. — Onze buurman, de carillon-speler, is zeker langs een anderen weg gegaan, zija moed moet stellig gerezen zijn bij het zien van zooveel menschen, die denzelfden togt aanvaarden."

Digt bij de barrikaden hoorden zij eene welbekende stem roepen: „Heeren Edelen en burgers wilt gij afschriften koopen van de liederen van Clement Marot, door Meester Petrus Dathenus in het Vlaamsch overgezet. Ze zijn heel mooi vertaald, en kosten slechts een groot en een stuiver. Goed, juffer, hier hebt gij twee boeken!" En Lijsken Frank betaalde een deel van haar nieuwen gouden munt.

"Dankje wel, Gerard Frank," riep Arnoldzoon, „ik herkende u bijna niet, en uwe dochter evenmin in dit gedrang. Zie de prediking zal daar plaats hebben, waar zij een predikstoel van planken opslaan tusschen die twee wagens. Mij dunkt dat heuveltje daarnaast is geene slechte plaats om goed te hooren."

De schare zette zich allengs. De geheele vlakte was bedekt met luisterende aangezigten. Troepjes gewapende mannen stonden van afstand tot afstand. Men zag allerlei kleeding, ook allerlei wapentuig.

Daar hoorde men eene andere stem, die sprak: „Wat zegt gij: deze hongerige wolven zouden wij afwenden met vriendelijke woorden, met verzoekschriften, terwijl zij ons verbranden en verscheuren. Neen, wij moeten ons zelve regt verschaffen zeg ik u, anders zullen wij het ons beklagen. Wij zullen treuren, ja tranen van bloed, en zij overwinnen!"

"Wie is hij, die daar spreekt?" vroeg vrouw Muler.

"Het is de heer Nikolaas van Hammes, ridder van het Gulden Vlies, een goed vriend der Hervormden," zeide Frank.

"En daar die mannen in aschgrauw costuum, wie zijn het?" —

„Dat zijn de Geuzen!" was het antwoord.

HOOFDSTUK IV.

DE HAGEPREEK.

Terwijl de prediker nog eenigen tijd op zich liet wachten begon er menig partikulier gesprek onder de nederzittende en omstaande hoorders;

anderen waren druk bezig met boeken te lezen, die zij van Arnoldzoon hadden gekocht. Lijsken snuffelde het gezangboek door, en vond daarin allerlei uitmuntende liederen, zeer geschikt voor al de vergaderingen der gemeente met hare leeraars „onder het kruis." Een groot deel der geloovigen was in dien tijd tot kruisdragen geroepen. In handen van de weduwe Muler zag Lijsken een werkje uit het Hoogduitsch vertaald, getiteld: „Een geestelijke en zeer kostbare parel, opwekking voor een ieder om het kruis te beminnen en te omhelzen." Op eenigen afstand stond een burgerman overluid een gedeelte voor te lezen van een geschrift over „de ware kerk." Eene vrij luidruchtige instemming werd na deze lezing gehoord, en Lijskens vader trad toe om te onderzoeken wie dat boek geschreven had.

„Een zekere Tosarrius, het is eene uitlegging van de profeten, te Bazel gedrukt."

„O, die naam is wel bekend, het is alleen eene omzetting van Johannes Sartorius, een heilige priester te Amsterdam, die zeer onlangs een brandstapel is ontsnapt," zeide Arnoldzoon, daar juist bijkomende. „Hier is een boek voor u, Lijsken," en hij gaf haar in de hand: „het Evangelie voor de armen," geschreven door Cornelis Koltuijn, leeraar van Alkmaar en vroeger roomsch priester.

Intusschen stond de prediker op de planken stellage voor den ruwen lessenaar. Hij heette Herman Strijker, was een dominikaner monnik uit Zwolle geweest, en droeg nog het donkere kleed zijner orde. Er was een hooge prijs op zijn leven gezet. Dagelijks werd hij als een stuk wild opgejaagd, en hij wist dat de wreedste dood hem wachtte; toch hield hij niet op overal de vrije genade te verkondigen.

Diepe stilte ving plotseling aan onder de talrijke menigte. Zij stonden op het punt een werk te beginnen, daar leven en dood van afhing, en dat was God volgens hun geweten te dienen, een onvergefelijke mislag in de oogen hunner vijanden. De ernstige stem van den monnik brak de stilte af. In zijn gebed dankte hij God voor deze nieuwe gelegenheid om zijn Evangelie te kunnen verkondigen, en dat met een vuur en eene innigheid, waarvan wij in deze dagen van gewetensvrijheid ons kwalijk een denkbeeld kunnen vormen. Hij gedacht ook aan de vele martelaars, die nu reeds in de heerlijkheid waren binnengegaan, en de anderen, die hen nog zouden volgen.

Lijsken hoorde aan hare zijde het snikken der weduwe, die aan haren man dacht, nu reeds 12 jaren in het Paradijs was. Zou zij hem terug begeeren op deze zondige aarde met al hare ellende en moeiten? Neen, dat nooit, en haar hart werd weder kalm.

De preek was eerst grootendeels polemisch. Herman Strijker trachtte de meest in het oog springende dwalingen van Rome bij het licht van Gods woord als zoodanig te doen kennen. Daarna onderzocht hij of het ook mogelijk was zich uiterlijk bij de groote massa der roomsche kerk te houden en in het geheim den Christus Gods aan te hangen. „Neen," riep hij uit, „dat is eene groote huichelarij, eene verloochening der waarheid, eene bespottung van den alwetenden God!"

Hierbij boog onze carillon-speler het hoofd diep voorover.

„Hoe zou het mogelijk zijn op deze wijze Gode te behagen?" ging de prediker voort. „Wij prediken tegen de afgoderij, en wij haten haar, maar hoe zal het dan zijn, als wij een nieuwen afgod aanbidden in de groote menigte? Zijn wij zoo bang voor de menschen, dan zijn zij onze afgod. Als ik u Christus predik als voor uwe zonden in den bittersten dood gegeven en zijn ligchaam voor u verbroken, zijn bloed voor u vergoten in eene alles afdoende en eeuwig geldende offerande, en gij verblijdt u daarin; maar straks daarna gaat gij een stukske brood in eene gouden doos en een weinig wijn in eenen gouden kelk als een god aanbidden, en u eerbiedig daarvoor nederbuigen, wat doet gij dan anders dan het bloed des Nieuwen Testaments onrein achten en uwen Zaligmaker verloochenen?" Zoo ging hij voort, en daarna deed hij de algemeene roepstem uitgaan: „komt tot Jezus en wordt door Hem behouden." Het was geen nieuw Evangelie, dat hij verkondigde, het was de oude waarheid, die Jezus zelf en de apostelen verkondigden. Dit zelfde Evangelie was ook vroeger in Vlaanderen verkondigd. Driehonderd jaren geleden werd het met vuur en liefde verkondigd, maar door de dominikaner monniken zooveel mogelijk weer uitgebluscht. Nooit was echter het licht geheel van den kandelaar geweken, er was nog een overblijfsel ook in deze dagen. Nu stond het volk weder op, om het reine woord Gods te hooren, en op nieuw gold het woord: „In deze wereld zult gij verdrinking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen!"

„O laat niemand zeggen: Christus bemint mij niet. Ik mag niet tot Hem komen, ik ben te zondig, te slecht, te onrein. Denkt aan den moordenaar aan het kruis, denkt aan allen, die Hij vergaf, die Hij redde, die Hij genas. Laat de vervolging u niet afschrikken. Jezus